

Brian Horton

ẢNH BÁO CHÍ

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TẤN

Brian Horton

ẢNH BÁO CHÍ

(Sách tham khảo nghiệp vụ)

Người dịch: Trần Đức Tài

**NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TẤN
HÀ NỘI - 2004**

Chân thành cảm ơn:

* Tác giả Brian Horton và Hãng thông tấn Associated Press (AP) đã cho phép biên dịch cuốn sách này sang tiếng Việt.

* Ông Horst Faas, Trưởng ban biên tập ảnh của AP tại London, đã ủng hộ, khích lệ và tư vấn cho người biên dịch trong quá trình làm việc.

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Trong công cuộc đổi mới của Đảng và Nhà nước ta, báo chí và các phương tiện thông tin đại chúng đã đóng góp một phần không nhỏ. Nghề làm báo ngày càng phát triển mạnh mẽ. Đội ngũ nhà báo trở nên hùng hậu. Cho đến thời điểm này, cả nước đã có gần 600 tờ báo, tạp chí và 61 đài phát thanh và truyền hình ở các địa phương, cùng gần 12.000 nhà báo đã được cấp thẻ hành nghề. Ngoài ra, các trường, khoa đào tạo báo chí đang có hàng nghìn các nhà báo tương lai theo học. Tuy vậy, nếu nhìn vào các đầu sách về nghiệp vụ báo chí có hệ thống đã xuất bản từ trước đến nay thì quả thật còn quá khiêm tốn, chưa đáp ứng được sự phát triển nhanh chóng của nghề làm báo. Xuất phát từ thực tế đó, được sự hỗ trợ nhiệt tình của Vụ Báo chí - Bộ Văn hoá Thông tin, Nhà xuất bản Thông Tấn chủ trương xuất bản Tủ sách Nghiệp vụ báo chí. Các loại sách được chọn dịch và biên soạn công phu, khoa học từ các tài liệu nước ngoài (Nga, Pháp, Mỹ, Đức) của các tác giả tên tuổi, rất bổ ích cho những ai đang và sẽ tham gia vào hoạt động báo chí. Nhà xuất bản hy vọng sẽ giúp ích

được phần nào cho các nhà báo, các sinh viên báo chí và những ai yêu thích nghề làm báo; góp phần vào sự nghiệp phát triển của báo chí nước nhà.

Nhà xuất bản Thông Tấn rất mong nhận được sự góp ý chân tình của bạn đọc, để chúng tôi có thể tiếp tục hoàn thiện **Tủ sách Nghiệp vụ báo chí**, đáp ứng lòng mong mỏi của bạn đọc. Đồng thời, chúng tôi rất mong được sự ủng hộ, giúp đỡ của các cơ quan báo chí, các trường đào tạo báo chí, để bộ sách mang tính nghiệp vụ này đến với các đối tượng mà chúng tôi mong muốn được phục vụ.

Xin trân trọng cảm ơn!

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TẤN

LỜI NÓI ĐẦU

Ngay từ khi ra đời, nhiếp ảnh đã sánh vai cùng với báo chí trong việc truyền bá thông tin. Sự gắn bó ấy mật thiết đến mức trong tâm trí nhiều người, chiếc máy ảnh - chứ không phải cây bút - đã trở thành biểu tượng của một phóng viên. Tầm quan trọng của nhiếp ảnh đối với báo chí hiện đại là một minh chứng cho câu ngạn ngữ cổ của Trung Hoa: "Một hình ảnh bằng ngàn lời nói".

Càng quen thuộc với hàng loạt hình ảnh chuyển động chớp nhoáng trên màn hình tivi thì chúng ta càng bị chi phối trước sức mạnh của một hình ảnh duy nhất, bởi vì chúng ta vốn hồi tưởng lại các sự việc theo những cảnh trí đơn lẻ chứ không phải bởi những trường đoạn xine. Sẽ không ai nhớ một bản tin cũ, một bài bình luận xưa cho dù ngay thời điểm phát hành bản tin ấy có sốt dẻo tới đâu hay bài bình luận kia có sắc bén cỡ nào đi nữa. Chỉ có những hình ảnh còn lại mãi trong ký ức con người. Và ống kính nhà báo chính là con mắt nhân chứng.

Brian Horton, tác giả cuốn sách, đã làm việc 30

năm cho Hãng thông tấn Associated Press (AP) - Hãng thông tấn lớn nhất thế giới với hơn 150 năm lịch sử. Ông là một phóng viên ảnh kiêm biên tập viên dày dặn kinh nghiệm, đã từng tường thuật bằng hình ảnh nhiều sự kiện quan trọng của thế giới ở mọi thể loại ảnh báo chí, từ cuộc chiến vùng Vịnh, các chiến dịch tranh cử Tổng thống, thiên tai, đến các sự kiện thể thao quan trọng như Olympics và World Cups. Cuốn "Associated Press Guide to Photojournalism" của ông được xuất bản lần đầu tiên năm 1989 với tựa đề "The Picture". Cuốn sách này đã được tái bản nhiều lần, dịch sang nhiều thứ tiếng và được sử dụng làm giáo trình trong các khoa ảnh báo chí của nhiều trường đại học cũng như các khóa tập huấn nghiệp vụ của nhiều cơ quan thông tấn. Năm 2001, cuốn sách được chỉnh biên, bổ sung thành ấn bản mới với tựa đề "Associated Press Guide to Photojournalism", và chính tác giả Brian Horton cùng Hãng thông tấn AP đã cho phép chúng tôi biên dịch sang tiếng Việt.

Cuốn sách này không phải là cẩm nang về kỹ thuật nhiếp ảnh, cách vận hành máy ảnh, đo sáng, bố cục hình ảnh,... - những điều đó đã có nhiều sách khác đề cập đến. Cuốn sách này nói về tinh hoa của nhiếp ảnh, về tiến trình tư duy của nhà nhiếp ảnh và người biên tập ảnh trong việc tìm kiếm mục tiêu khó nắm bắt nhất của ảnh báo chí: một bức ảnh tốt hàm chứa một lượng thông tin giúp người xem hiểu biết thêm đôi điều về thế giới chung quanh. Nói cách khác, cuốn sách này nói về những gì chứa đựng trong hình ảnh.

Muốn có được bức ảnh biết tường thuật thì nhà nhiếp ảnh phải biết phát hiện câu chuyện trong cái

nhìn của mình. "Nhìn thấy câu chuyện" là một kỹ năng quý giá để cung cấp cho người xem những nội dung ý nghĩa. Kỹ năng đó được hình thành theo nhiều cách khác nhau. Nó đòi hỏi sự rèn luyện, kinh nghiệm, khát vọng, tri thức, minh triết và một yếu tố hiếm hoi nhất - tài năng. Và ta phải tận dụng mọi yếu tố trong một khoảnh khắc để tạo ra một bức ảnh có thể cho mọi người biết thêm nhiều điều chưa biết.

Phải mất cả đời mới học được điều đó. Chưa có ai hoàn hảo tinh thông cái kỹ năng ấy, bởi luôn luôn có một chút may rủi trong mọi tình huống mới mà người phóng viên ảnh phải đối mặt. Cuốn sách này sẽ dẫn dắt bạn đọc đi theo tiến trình tư duy của những nhà nhiếp ảnh đã từng xoay xở với đủ loại công tác khác nhau. Những phóng viên ảnh xuất sắc nhất sẽ chứng minh cho bạn thấy: Cơ may chỉ đến với những ai đã sẵn sàng.

Tất nhiên, cũng có những điểm dị biệt về văn hóa-xã hội cũng như tiêu chí nghề nghiệp giữa ảnh báo chí Việt Nam và thế giới, chưa kể những điều kiện về phương tiện và thiết bị, nhưng cũng có rất nhiều điều mà tất cả chúng ta có thể cùng chia sẻ và học hỏi. Hy vọng rằng cuốn sách này sẽ giúp bạn, những phóng viên ảnh tương lai, luôn sẵn sàng cho những khoảnh khắc đắt giá.

Đà Lạt 26/01/2002
Trần Đức Tài

MỘT VÀI THUẬT NGỮ CẦN PHÂN BIỆT

Không kể các hình ảnh minh họa, ảnh báo chí ở Việt Nam hầu như chỉ tồn tại ở hai hình thức: tin ảnh và phóng sự ảnh. Tin ảnh là một bức ảnh duy nhất chụp một sự kiện vừa diễn ra với lời chú thích ảnh nêu rõ ai, việc gì, ở đâu, khi nào, ra sao và tại sao theo đúng yêu cầu cơ bản của một bản tin văn - nhưng ở đây hình ảnh lại chính là thông tin chủ yếu. Trong khi đó, phóng sự ảnh lại là một tập hợp nhiều hình ảnh tương thuật lại một sự kiện hay một chủ đề mang tính thời sự. Khái niệm về tin ảnh là một khái niệm tương đồng giữa báo chí Việt Nam và báo chí quốc tế nhưng chính khái niệm phóng sự ảnh lại có nhiều điểm dị biệt. Những hình thức mà chúng ta thường gọi chung là "phóng sự ảnh" lại được báo chí quốc tế phân định thành bốn nhóm khác nhau:

1) PHOTO STORY: Phong cách phóng sự ảnh lâu đời nhất và đơn giản nhất, đặc trưng bằng một loạt ảnh thuật lại một sự việc với một chủ đề cụ thể (ví dụ: đời sống người dân chài, ô nhiễm môi trường ở khu chung cư mới, ...). Mặc dù sự việc được tượng thuật bằng

hình ảnh, một bài viết ngắn tổng quát và những chú thích ảnh chi tiết phải đi kèm với hình ảnh. Chúng tôi sẽ dùng từ PHÓNG SỰ ẢNH để diễn dịch thuật ngữ này trong suốt cuốn sách.

2) PHOTO PORFOLIO: Thuật ngữ này hiện nay được các nhà nhiếp ảnh hay phóng viên ảnh sử dụng để trình bày một tập hợp nhiều bức ảnh riêng lẻ hoặc nhiều loạt ảnh khác nhau. Ở phương Tây, photo portfolio chính là cách tự giới thiệu tốt nhất của một nhà nhiếp ảnh hay phóng viên ảnh khi đi xin việc làm. Trong nghề báo, thuật ngữ này cũng được dùng để chỉ một tập hợp ảnh báo chí nhưng không nhất thiết phải có một chủ đề duy nhất và cụ thể (ví dụ: một photo portfolio gồm 10 bức ảnh về "Thành phố Hồ Chí Minh hôm nay" hay "Hà Nội đón xuân",...). Chúng tôi sẽ gọi đó là ẢNH BỘ.

3) PHOTO FEATURE: Thuật ngữ này được Hãng thông tấn Associated Press cùng nhiều hãng tin khác sử dụng để chỉ một bức ảnh duy nhất hay một tập hợp ảnh nhỏ gồm những hình ảnh không mang tính chất thời sự hay tin tức. Đó là một hay nhiều bức ảnh không có thời gian tính và thường dùng để minh họa nhẹ nhàng cho các chuyên mục đặc biệt. Chúng tôi sẽ dùng từ ẢNH CHUYÊN MỤC để diễn dịch thuật ngữ này. Ảnh chuyên mục - dù là ảnh đơn hay ảnh bộ - cũng có thể là ảnh chụp phông cảnh, thú vật, thời trang trẻ em, những sự kiện khôi hài, ... nhưng phải đem lại cho độc giả điều gì đó mới lạ về thế giới chung quanh. Mọi nhật báo ngày nay đều cần cả những hình ảnh thời sự nóng bỏng lẫn những ảnh đời thường để cho trang báo có nội dung mở và bớt nặng nề.